

TORONTÁI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	120 dinár
Félévre	60 dinár
Negyedévre	30 dinár
Egy óra	10 dinár

Egyes szám ára fél dinár

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATA:
Obiliteva (Zápolya) utca 1. Telefonszám 21

MEGJELENIK MINDENNAP, HÉTFŐ ES
ÜNNEPEK UTANI NAPOK KIVÉTELÉVEL

Veliki Beeskerek, 1921.

I. évfolyam, 232. szám.

Péntek, október 21.

Döntések

súlyos ítéletszavát visszhangozza újból a megújulni készülő Európa, amely mint valami apokaliptikus átoktól sujtott mesebeli lény, mely vergődésből feltápaszkodni, újból az élet liktetésébe belekapcsolódni, minden megfeszített akarata mellett sem képes.

A nagyköveti értekezlet elfogadta a népszövetségi tanács javaslatát Felsőszilézia kérdésében. Kína londoni követe mondta ki a tulajdonképpeni döntő szót, de úgy lehet, hogy Brazília párisi követe is mély meggyőződéssel, a maximus arbiter teljes méltóságával, látva vetette az ő nem esekély politikai és gazdasági tudását e nagy horderejű európai kérdésben. A gordiusi esemő végre meg van oldva, Németország szénbányáinak jelentékeny részétől bírói ítélettel immár megfosztatott, amint ez másként nem is volt várható. Mert hiszen mindenki, aki csak némiképpen is járatos a diplomácia fordulatos és fondorlatos beszédjében, sejtette, hogy pont annak az ellenkezőjét lehet és szabad ebben a kérdésben is elvárni, ami az államférfiak nyilatkozataiból önként következik. Lloyd George az angol alsóházban kijelentette, hogy a keleti Felsőszilézia lakosságának tulajdonképpeni része német, hogy Szilézia nem lengyel tartomány és hogy Felsőszilézia problémája az egész európai békének és hogy e béke esetleges veszélyeztetése mérhetetlen bajt zúdítana újból az egész emberiségre. Tehát — tehát Lengyelországnak kell odaítélni e fontos országrészt, tehát halálos sebet kell ütni Németország gazdaságán, tehát fel kell idézni újból Európára azt a végzetes bajt, azt a végzetes gazdasági megrázkódtatást, amelytől a kitünő angol premier oly nagy aggodalommal a világot félti. A döntés megtörtént, a történelem egy újabb békekötési dokumentummal gazdagabb. De Kattowitzból már a félve sejtett nyugtalanság bekövetkezéséről érkeznek kellemetlen hírek, általános sztrájk készül, sőt attól is tartanak, hogy titkos katonai szervezetek levegőbe röptik a hidakat. Lloyd George pedig az apostolok mély baritonján meggyőző beszédet mond arról, hogy a népeket végre közelebb kell hozni egymáshoz, hogy meg kell végre teremteni a kölcsönös bi-

zalomnak és megértésnek azt a szilárd kapcsolatát, amely nélkül a világon az általános munka meg nem indulhat és az ipari hitel jelentősége nem juthat.

Nemcsak a szavak állanak itt ellentétben a tényekkel, hanem a józan értelem, a céltudatos belátás ellenére történik ma minden eselekedet a külpolitika békeorientálódásában. Ma nincs egyetlen ország egész Európában, amely a mindjobb fokozódó gazdasági válságot meg ne érezné, amely tisztában ne volna azzal, hogy a javak elosztásának egész Európára kiterjedő egyensúlyát végre meg kell teremteni és nem lehet egyetlen népet sen-

megfosztani legfontosabb élet-szükségleteitől. És a nagykövek értekezletén mégis úgy találják, hogy Németország még mindig életerős és gazdag és nem tudják vagy nem akarják belátni azt, hogy egy legyengült Németország minden más nemzet gyöngyülését vonja maga után és hogy a szent béke nevében a nehezen megteremtett békeművet éppen az ily döntésekkel rázzák meg a legerősebben.

A világ ma bizonytalan utakon halad ismeretlen jövője felé, de azt minden állam saját testén át érzi, hogy a béke keskeny ösvénye egyelőre a nyugtalanságok ködös völgyébe vezet. (b. l.)

Hétfőre halaszják el a nemzetgyűlés megnyitó ülését.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, okt. 19.

A minisztertanács ma délelőtt rövid ülést tartott, melyen a nemzetgyűlés összehívásának kérdésével foglalkozott. Valószínű, hogy a parlament első ülését hétfőre halasztják el. A minisztertanács ezután meghallgatta az albán határról érkezett jelentéseket, melyek egyes bandák garázdálkodásairól szólnak. A szükséges intézkedéseket nyomban megtették.

Pasityot visszahívta a kormány.

Kedvező fordulat előtt az albán kérdésben.

— A „Torontái” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, okt. 19.

Pasity miniszterelnök külföldi tartózkodása alatt állandó összeköttetést tart fent a kormánnyal. Naponta többször távirati jelentéseket kapott Beogradból a belpolitikai helyzetéről. A kormány egyizben már felkérte a miniszterelnököt, hogy szakítsa meg külföldi utazását és térjen vissza, azonban Pasity legutóbbi táviratában azt közölte, hogy még néhány napig feltétlenül Párisban kell maradnia,

mert Olaszország, Anglia és Franciaország között az utolsó pillanattal megállapodás jött létre az albán kérdésben s ez a körülmény szükségessé teszi jelenlétét a francia fővárosban.

A kormány tagjainak mindamellát az a felfogásuk, hogy a parlament most kezdődő ülészakára való tekintettel okvetlenül szükség van a miniszterelnök jelenlétére és ezért ismét felkérte Pasityot a hazatérésre.

A portorosei értekezleten az SHS állam is részt vesz.

— A „Torontái” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, okt. 19.

Az olasz kormány megkeresésére a minisztertanács elhatározta, hogy megbízottakat küld a portorosei konferenciára, amelyen tudvalevően az osztrák-magyar monarchia utódállamainak kiküldöttei Olasz-

ország delegátusaival együtt tanácskozní fognak Ausztria gazdasági felsegítésének kérdéséről. A portorosei konferencia idejét legközelebb közölni fogja az olasz kormány.

Tőzsde. Október 19.

Beograd. Valuták: Frank 508, Dollár 69-50, Márka 40-80, Lira 271 és fél, Lei 52-75, Leva 44-75.

Devizák: London 273, Páris 500, Newyork 69-50, Berlin 40, Prága 74-07, Milano 274, Wien 2-25, Szófia 46, Bukarest 51-75.

Wien. (Zárlat.) Valuták: Márka 17-20, Lei 21-50, Lira 112, Frank 209, Svájci frank 529, Dollár

2915, Szokol 30-25, Angol font 1140, dinár 39-50, Magyar korona 3-90, Lengyel márka 70.

Devizák: Zagreb 10, Berlin 17, Prága 30, Budapest 3-87, Milano 113, Newyork 2940, Bukarest 21-25.

Budapest. Valuták: Napoleon 2350, Angol font 2950, Dollár 748, Frank 52-00, Lengyel márka 19, Márka 4-70, Lira 28-50, Wien 28, Rubel 38 és fél, Lei 7-80, Szokol 7-75, Dinár 10, Bukarest 5-90.

Kukovec miniszter aggálya az ármegállapító bíróságok kérdésében.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, okt. 19.

A drágaság leküzdésére vonatkozó kormányrendelet tudvalevően ármegállapító bizottságok felállítását határozta el az egész országban. Ezek az ármegállapító bíróságok már mindenütt megkezdték működésüket. Miután a rendkívüli bíróságok felállítása nincsen még törvényileg szabályozva, dr. Kukovec szociálpolitikai miniszter a minisztertanács véleményét kérte ki arra néve, vajjon az ármegállapító bíróságok rendszeresítését kimondó rendelet összhangban van-e az alkotmány szellemével. A minisztertanács ezt a kérdést egyik legközelebbi ülésén fogja megtárgyalni.

Románia kiadja Magyarországnak az elítelt politikai foglyokat.

A „Torontái” tudósítójának távirata

Budapest, okt. 19.

A magyar és román kormány közötti egyezség jött létre a politikai foglyok kieserése céljából. Eszerint a kieserelt magyar foglyok első csoportja: a temesvári Levente-pörnek mintegy harminc elíteltje a hét folyamán érkezik Budapestre. A foglyok nagyrésze a nagyszabeny börtönből indul utnak. A most érkezők közt lesznek a Levente-pör fővádlottai: dr. Marton Albert ügyvéd, Misk Ferenc tanár, Schueh József tartalékos hadnagy, Reibel Mihály katolikus lelkész, Török Lajos rendőrkapitány és Boros Gyula százados.

Az albánok felgyújtottak és kiraboltak egy falut.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, okt. 19.

Betovo környékén az albán bandák újabb garázdálkodásai miatt nagy az izgalom. Kályos albán rablóvezér százötven főnyi csapatával betört Toimiste faluba és azt több oldalról felgyújtotta. Az albánok vérengzésének számos emberélet esett áldozatul. A kormány a mai minisztertanácson elhatározta, hogy az elpusztult és teljesen kirabolt község lakosait sürgős segélyben részesíti s egyúttal bizottságot küldött ki a helyszínére a büntett megvizsgálására.

A cseh miniszterelnök nyilatkozata a külpolitikai helyzetről.

— A „Torontál” tudósítójának távirata

Prága, okt. 19.

Benes miniszterelnök bejelentette a nemzetgyűlésnek, hogy a tót felvidéken megvalósították a kerületi alkotmányt, a ruthén földön pedig a gazdasági és kulturális intézkedések egész sorát léptették életbe. Majd a külpolitikáról szólva azt mondotta, hogy a cseh államnak Jugoszláviához és Romániához való viszonya kifejezésre jut a kis-ententera vonatkozó szerződéseknél. A Németországgal való viszony is javult s állandósult.

— Remélem — folytatta — hogy a nyugatmagyarországi kérdés békes elintézése után Magyarországgal való szomszédi viszonyunk is kedvező lesz. Oroszországgal szemben a várakozás álláspontjára helyezkedtünk.

Végül kijelentette Benes, hogy Csehországnak Angliához, Olaszországhoz és Franciaországhoz való viszonya bensőséges, barátságos és állandóan mély.

A német márka katasztrófája.

— A „Torontál” tudósítójának távirata

Wien, okt. 18.

A német márka állandó zuhanása immár katasztrófálissá vált. A Neue Freie Presse erről a kérdésről írva, nem tartja kizártnak, hogy a márka az osztrák koronánál is alacsonyabba esik. Ezzel szemben pénzügyi körökben remélik, hogy a politikai viszonyok megjavulásával sikerül a további zuhanást megállítani. Vannak, akik azt állítják, hogy a német kormány semmit sem tesz a zuhanás feltartóztatására, mert be akarja bizonyítani az ententenak a békeszerződés katasztrófális hatását.

A demokrata-párt tárgyalásai a radikálisokkal.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, okt. 19.

A demokrata-párt főbizottsága tegnap este ülést tartott, amelyen Davidovity Ljuba, a párt elnöke jelentést tett a radikális-párt megbízottjaival folytatott tárgyalások eredményéről. A főbizottság Davidovitynak a radikálisokkal megkötött eddigi megállapodásaihoz mindenben hozzájárult. Pasity visszatérése után abban a kérdésben is folytatni fogják a tárgyalásokat a

radikálisokkal, hogy az egyes miniszteri tárcákat miként osszák fel a pártok között. A főbizottság ezenkívül megbeszélte az október 30-án és 31-ikén Beogradban tartandó országos demokrata gyűlés előkészületeit. Davidovity Ljuba elnöklésével bizottságot választottak, mely a kongresszusra érkező pártküldöttek fogadásáról és elhelyezéséről fog gondoskodni.

November tizenegyedikén lesz a soproni népszavazás.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Prága, okt. 19.

A párisi cseh követ kijelentette, hogy Csehország semmiesetre sem járulhat hozzá a velencei megállapodáshoz, már azért sem, mert lehetetlenség, hogy Magyarországot hozzásegítsék a békeszerződés módosításához.

Wien, okt. 19.

Az osztrák nagyméret-pártnak a velencei megállapodás ellen megindított akciója megbukott. A képviselőház külügyi bizottsága, amely kedden meghallgatta Schober kancellár beszámolóját a velencei tárgyalásokról, a Magyarországgal megkezdett tárgyalások

folytatása mellett foglalt állást és elvetette a nagyméreteknek azt az indítványát, hogy az egyezményt ad akta tegyék. Kétségtelennek látszik, hogy a nemzetgyűlés esztörtöki ülésén elfogadja az egyezményt.

Budapest, okt. 19.

A soproni népszavazás november tizenegyedikén lesz. Ez alkalommal az egész entente katonaság, amely jelenleg Magyarországon, Csehországban és Ausztriában van, Sopronba vonul, azonkívül Olaszország külön kétszáz karabinierit küld oda.

Protity újra tárgyal a horvátokkal

Nem sikerült a megegyezés.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, okt. 19.

Parlamenti körökben azt beszéltek, hogy Protity pártalakítási akciója és Pasity miniszterelnöknek távolléte némi zavart teremtett a radikálisok soraiban. A párt helyzete azonban csak a közel jövőben megtartandó országos kongresszuson fog tisztázódni. Közben Protity újra Zagrebba készül, ahol október 23-án ismét találkozni fog a horvát blokk tagjaival. Protity ál-

lítólag nincsen megelégedve a múltkori zagrebi tárgyalások eredményével. Hir szerint Protity Zagrebban azt a választ kapta, hogy igyekezzenek előbb Beogradban pozícióját annyira megerősíteni pártjában, hogy a horvát blokk szavazataival kormányképes többséget teremthessen. Mindaddig, amíg ezt el nem éri, a horvát blokkhoz tartozó képviselők nem szándékoznak Beogradba jönni.

Leégett egy nagy budapesti malom.

Budapest, okt. 19.

A Lujza-gőzmalom az éjjel kigyulladt és leégett. A rendőrségnek az a gyanuja, hogy gyújtogatás történt. Állítólag egy tervszerűen megszervezett merényletsorozatnak egyik pontjáról van szó. A vizsgálat folyik. A kár kétszázötven millió korona.

Bombamerénylet Lissabonban.

Lissabon, okt. 19.

A főváros polgármestere a kormány tagjainak tiszteletére bankettet adott. Abban a pillanatban, mikor a miniszterek távozni készültek, több bomba robbant fel a teremben. A miniszterek közül többen megsebesültek. A rendőrség sok forradalmárt tartóztatott le.

HIREK

A szerb-román határmegállapító bizottság Bégaszentgyörgyön. A szerb-román határmegállapító bizottság a napokban Bégaszentgyörgyön ülésezett. Reggel kiment a bizottság a határra, délután pedig visszatért Bégaszentgyörgyre, ahol a tárgyalásokat folytatta és megköveivel a tereprajzokat elkészítette.

Csal a beogradaiba való utazásokról. Ismeretes, hogy a miniszterium megszüntette az utazási igazolvány-rendszert. A rendelet a napokban már meg is érkezett a becskerek-i rendőrkapitányságra, ahol már be is szüntették az igazolványok kiadását. Csupán Beogradba kell utazási igazolvány. Fél és egész évi időtartamra szóló fényképes személyazonossági igazolványokat továbbra is kiállítanak.

Leányozkötető legények. A becskerek-i törvényszék büntető tanácsa tegnap Misity Váza karlovoi földművesnek és társainak leányozkötetői bünessét tárgyalta. A vádirat szerint Misity Váza szerelmes volt egyik falujabeli szépségbe: K. Ruzsica, több ízben megkérte kezét, mindannyiszor azonban kikoszorálták, erre afeletti dühében, hogy nem adták neki a leányt, elhatározta K. Ruzsica megszőkötését. Összebeszélte Bajin Péra és Arszinov Drága barátaival, akikkel aztán este megleste és megszőkötötte a leányt. A három vádlott kihallgatásakor meg sem kísérelte a tagadást és bevallotta bünességét. A bíróság bünessnek mondotta ki a vádlottakat személyes szabadság korlátozása címén és ezért Misity Vázát egy évi, Bajin Péra hat havi börtönre, Arszinov Drágát pedig egy havi fogházra ítélte.

Hatvanéves tanítói jubileum.

Oktober hó 18-ikán ünnepelte Szajánban Herresbacher József nyugalmazott magyarpadéi állami iskolai igazgató-tanító, a Délmagyarországi Tanítóegyesület volt alelnöke, a kanizsai fiókegyesület volt elnöke, hatvanadik évfordulóját annak, hogy tanítói oklevelét megszerezte. Herresbacher negyven évi szolgálat után, husz évvel ezelőtt vonult nyugalomba.

A szláv ujoncok bevonulása. A katonai ügyosztály közli, hogy az 1901-ben született és sorozáson alkalmasnak talált szláv nemzetiségű ujoncok november 9-én reggel 8 órakor katonai szolgálatra jelentkezzenek a központi katonai parancsnokságon.

Uj szer a vérbaj ellen. Párisból jelentik, hogy Roux, a Pasteur-intézet igazgatója a francia akadémiában előadást tartott a vérbaj kezelésének módjáról és bejelentette új találmányát, mely a bismuth sókkal való befeeskendezési eljárason alapul. Az új szer az izmok közé feckendezik be. Ezzel az új gyógymóddal Roux száz beteget teljesen meggyógyított.

„VOGTA” Rt.
VEGIKI BECSKEREK. Telefon 137.

A Kremenezky Izzólámpa és villamos-sági Rt. bánáti kizárólagos képviselője.

Uj rend az utlevelek kiadása körül.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, okt. 19.

Véres koresmai verekedés. Balázs József tizenkilenc éves aracsai földműveslegény Aracon egy koresmában mulatott. Mulatozás közben összeveszett az egyik vendéggel, szóváltás, majd verekedés támadt köztük, melynek hevében Balázs kést ragadott és azt a vendég hátába döfte. A bíróság tegnap vonta felelősségre Balázs Józsefet súlyos testi sértéssel vádolva. A vádlott nem tagadta tettét, azonban azzal védekezett, hogy amikor azt elkövette, erősen ittas állapotban volt. Balázs Józsefet súlyos testisértés vétsége miatt, az enyhítő körülmények figyelembe vételével 5 hónapi fogházzal büntette.

Beiratások a helybeli általános ipar- és kereskedelmi tanonciskolába. Folyó hó 17-én kezdődött a beiratás a tanonciskolába. A beiratások naponként 17 és fél és 19 óra között a központi elemi iskolában folynak. Az ipartörvény s idevonatkozó rendeletek alapján kötelesek a munkaadók tanoncaikat beiskoláztatni. Figyelmeztetnek a munkaadók a törvénytől való követelményekre s felhívják, hogy tanoncaikat irassák be az iskolába, hogy a törvényben előrelátott büntetéseket ne kelljen alkalmazni. Tandíj és beiratási díj nincs. A szükséges tankönyveket, író- és rajzszerkeket az iskola igazgatósága fogja beszerezni, miért is tanoncként 10 (tíz) dinár fizetendő. A kiállított tanonckönyv nyugtávanul szolgál. A tanév kezdete, a tanítási napok szokásos módon később fognak kihirdettni. Minden tanoncnak tudnia kell születési, alkalmazási időre vonatkozó adatait, valamint munkaadójának lakását. — Az iskola igazgatósága.

Elítelt kukorica- és szentolvajok. Brenessel János, Schartz János Hie József és Sili Miklós szecsnányi földművesek a múlt év őszén a szecsnányi állomáson veszteglő vagyonokat fosztogatták. Nagyobb mennyiségű szent és kukoricát loptak el, azonban ráfizettek erre az olesó beszerzésre, mert a csendőrség mind a négyet elfogta és beszállította a beeskereki ügyészség fogházába. A tegnapi büntető tárgyaláson foglalkozott ezzel az ügygel a beeskereki ítélő tanács. Bürosnek mondotta ki a vádlottakat lopás büntetésében és elítélte Brenessel Jánost négy hónapi, Schartz Jánost két hónapi, Hie Jánost egy hónapi fogházra. Sili Miklós bünyöségét nem látta igazoltnak a bíróság és ezért felmentették és elene minden eljárást megszüntettek.

Hangverseny. Feketics Mihály, a Hochholzer-féle vendéglő koresmárosa folyó hó 22-én, szombaton este családias jellegű kolbász-estét rendez, mely alkalommal a közismert Hoffmann Józsi harmonikaművész fog koncertezni és amelyre a t. vendégeit ezuton meghívja.

A Szerb Szövetkezeti Bank R.-T. Fiókja Veliki Beeskereken (Srpska Zadruzna Banka), mint a beogradi pénzügyminisztérium által felhatalmazott pénzügyintézet, elfogad átutalásokat a bel- és külföld minden piacára a legújtanysabb feltételek mellett. Ugyiszintén valutabiztosítást eszközöl külföldre szállítandó árukra. Telefon 43., 47.

Heumann Rózi operaénekesnő hangversenye a Kaszinóban okt. 26-án este fél 9 órakor. Jegyek Mangold Lipótnál előjegyezhetők.

A belügyminiszter tudvalevőleg új rendeletet adott ki az utlevelek kiállításának módjáról. A rendelet szabályozza az utlevélkérvények kiállítását, amennyiben nyomtatott minta kérvények (formulárék) használatát rendeli el. Ezeket a nyomtatványokat kitöltve, a szükséges okmányok csatolásával a főispáni hivatalhoz címezve kell benyújtani. A kérvényekre meghatározott időn belül a fél megkapja az utlevélügyosztályban az utlevelet vagy az elutasító választ. Fentjártunk a vármegyházán az utlevélügyosztály vezetőjénél és megkérdeztük, hogy megérkezett-e már Beeskerekre is az új rendelet. Az utlevélügyosztályban kijelentették, hogy a rendeletet megkapták, mivel azonban a nyomtatványok még nincsenek meg, néhány napi késedelmet szenved az új rendszer gyakorlati kivitele.

Az új utlevélkiállítási rendszer szerint, aki utlevelet akar, legelőször is elmegy a főispáni hivatal utlevélügyosztályába (vármegyháza I. emelet) és egy nyomtatott mintát vesz, melynek kérdéseire rá kell vezetni a pontos választ.

A kitöltött mintát, melyért egy dinárt vagy hasonló összeget kell majd fizetni, el kell majd vinni a főispáni hivatalba, miután előbb hozzácsatoltuk az erkölcsi bizonyítványt és arról szóló igazolványt, hogy befizettük az adót. A férfikérvényezőknél, akik tizennyolc és ötven év között vannak, a kérvényt előbb el kell vinni a katonai ügyosztályba, ahol rávezetik a reája vonatkozó adatokat. A mintát alá kell írni és két dináros bélyeget ráragasztani.

Az így felszerelt kérvényre meghatározott időn belül megkapja az utlevélügyosztályban az utlevelet vagy az elutasító választ. Asszony, a férje hozzájárulási nyilatkozata

nélkül nem utazhatik, ugyiszintén kiskorúak kötelesek rávezettetni a kérvényre apjuk, illetve gyámjuk hozzájáruló nyilatkozatát. A nyomtatott mintakérvényben, melyet a főispáni hivatalhoz kell intézni, a következő kérdésekre kell rávezetni a választ:

1. Név és előnév.
2. Foglalkozás.
3. Születési hely és születési év.
4. Allandó lakóhely.
5. Vajjon új utlevelet kér, vagy a régi utlevél látatamozását?
6. Hova utazik a kérvényező (egyenként kiírni az egyes államok nevét).
7. Részletesen ismertetni az ut célját.
8. Mennyi időre legyen érvényes az utlevél, illetve a látatamoztatás?
9. Egyedül utazik-e vagy családjának valamelyik tagjával? (kiírni a tagok nevét, születési évét és szülőhelyét).
10. Van-e régi utlevele? (ha van, csatolni kell a formulához).
11. Van-e erkölcsi bizonyítványa? (hozzacsatolni).
12. Eleget tett-e kérvényező katonai kötelezettségének? (csatolni az igazolványt).
13. Kifizette-e az adóját és mely időre?
14. Megvannak-e az anyagi eszközei a külföldön való élethez?
15. Ha nincsenek meg, hogyan fogja megszerezni azokat?

Ezek a kitöltendő kérdések. Végtül a nyomtatott mintára rá kell vezetni az átadás helyét és dátumát és természetesen alá kell írni azt. Ha a kérvényező nem tud írni, úgy aláírhatja a nevét az, aki a nyomtatott mintát is kitöltötte helyette, de köteles a saját nevét is aláírni.

Az új eljárás életbeléptetésének napja attól függ, hogy a főispáni hivatal mikor kapja meg Beogradból a nyomtatott mintákat, vagy esetleg mikorra tudja előállítani itt Beeskereken. Addig, amíg ezt a lapok útján is nyilvánosságra nem hozzák, az eddigi eljárási módot kell követni.

Miről irnak a lapok?

A Trgovinszki Glasznik” kifogásolja a drágaság elleni rendelet 3. és 4. pontját, melyek a földművelő és fogyasztási szövetkezetek kereskedelmét szabályozzák. A földművelők szövetkezetébe bevinni a kereskedelmet mint külön üzletágot már azért sem volna szabad, mert a szolidáris felelősség elvén nyugosznak és alapszabályaik értelmében a kishitel szervezése a főcéljuk. A fogyasztási szövetkezeteket meg egyenesen favorizálja a szociálpolitikai minisztérium, egyenesen a becsületlen kereskedelem és a közérdek kárára. A minisztérium ezeknek ingyenes hitelt nyújt, mind amellet, hogy költségvetésünk óriási deficittel záródik. A közönséges kereskedők hitelt csak 10, 15 és 20 százalék mellett kaphatnak és emellet még más engedményeket is élvezhetnek. Ily körülmények mellett a kereskedői osztály ellen emelt vádakért a felelősség a szociálpolitikai minisztériumot is terheli.

A „Nova Stampa” hazug és téves elméletnek minősíti Protity Szto-

ján akcióját, mely nagy engedményekkel a horvátok kielégítésére irányul. Franciaország példája is bizonyítja, hogy a centralizmus az egyedüli eszköz, mely a különféle elemeket egy egységbe képes legjobban és leggyorsabban összehozni. Azt, hogy Franciaországban manapság Bretagne, Burgundia, Akoitania stb. volt önálló országok nem álmodnak függetlenségről, a centralizmusnak tulajdonítható. Nálunk meg épp a horvátok külpolitikai érdeke és a centralizmus kategorikus imperatívusa mellett szól. A szerb hegemoniától való félelem alaptalan, mert ugyanazon joggal a szerbek is idegenkedhetnek a horvát hegemoniától.

A „Rijees” utal arra, hogy ez ország csak akkor létezhetik, ha mind a három nemzet egyformán lemond arról, hogy az országot törzsi szeparatistikus szempontból rendezzék. Szerbiában tényleg nincs párt, mely ezt az országot a szerb törzs kizárólagos birtokává szeretné tenni. Mikor pedig a szerbek már meghozták azt az áldozatot hogy állami igényeikről és önállóságról lemondanak, ennek meg-

felelőleg most a horvátokon volna a sor. Sajnos, a Hrvatska Zajednica nem mutatja e tekintetben a haladás jeleit. 1918-ban még hű volt a nemzeti egység elvéhez, jelenleg azonban lapjaik minden száma a tisztán horvát állami eszmét hangsúlyozza, mi az 1918. évi eseményekkel szemben csak visszafejlődés és államunk alapfeltételével szemben pedig hűtlenség.

SPORT

Novisadi mérkőzések. NAC—Sport (Szabadka) = 1:0. A tavaszi súlyos (8:1) vereségért óhajtott revansot venni a Sport szimpatikus csapata, ami azonban nem sikerült, de szép játékok osztatlan elismerést aratott.

Bácskai bajnokság. Sloga—Zombori Sport = 1:1. Zsomb.—Amateur—Concordia = 2:1. SAND—STC = 3:0. Az STC csapata nagyon megerősödött.

Omlodinska Vojvodina—Concordia (Beograd) = 2:1 (1:0). A két fuzionált novisadi egyesületnek első mérkőzése győzelmet eredményezett az utóbbi időben szépen szerepelt Concordia felett.

Wieni eredmények. Sparta—WAF = 3:0. (A WAF 6 tartálékkal játszott. — Sparta—Hakoah = 3:2. Plattko nagyon gyengén védt. — Amateur—Simmering = 3:1. — Ostmark—Admira = 3:3. — Florisdorf—Vienna = 2:1. — WAC—Gersthof = 8:0. Óriási meglepetés.

Mit tanul az osztrák katona hat esztendőszolgálatát alatt?

Zsoldosokból — vizsgázott iparosok. Az új hadügyminiszter tervei.

A „Torontál” wieni szerkesztőségétől

Wien, okt. 19.

Egy magyar lapban — (ha jól emlékszem, éppen a „Torontál” volt) — a minap vezércikket olvastam az osztrák hadseregről. Az volt a cikk esatatója, hogy ez az a hadsereg, amely nem hal meg, de mindig megadja magát. Meglehető, hogy a cikkírónak igaza van a tényekben, de semmiesetre a konkluziókban, ameyet nem is igen von le maga, hanem az olvasóra bizza, miután a tényt úgy állította be, hogy a konkluziót csak egyféléképpen lehet beállítani. Ez a cikk, amely a háborús ideológiának még mindig kísértő terméke, egyuttal arról is meggyőzött, hogy a külföldön nem igen vannak tisztában az osztrák haderő és az osztrák katona kiképzésével. Mivel éppen most választotta meg az osztrák nemzetgyűlés a lemondott Vaugoin hadügyminiszter helyébe Wächtl ezredest, érdekesnek tartottam őt magát terveiről megkérdezni már csak azért is, mert Wächtl ezredes az első katonai hadügyminiszter a köztársaságban, előtte polgári egynek — a szociálista Deutsch, majd a hivatalnok Glanz báró és végül a keresztényszociálista Vaugoin — állottak a hadügyi tárca élén. Az új miniszter azonban már két éve igen magas pozíciót töltött be a hadügyminisztériumban és az alig egy

esztendő óta fennálló szövetségi haderő szervezése és irányítása körül nagy érdemei vannak.

Abban az ismertetésben, amelyet a hadsereg szervezőtől adott, benne van egész programja és tiszteletreméltó céljai. Wächtl ezredes volt az, aki azonnal a hadsereg megalakulásánál megvalósította azt, hogy a katonák szolgálati ideje ne vesszen kárba, kizárólag a rájuk nézve improduktív kiképzéssel.

Az osztrák haderő — miként ez ismeretes — 30.000 főnyi zsoldosból áll. A katonák hat esztendei szolgálatra szerződnek le. Ha akarnak, azután is maradhatnak, ha nem, visszatérhetnek a polgári életbe. A kiképzés — a háborús tapasztalatok alapján a régi kétesztendő elégtelemnek bizonyult — három évig tart. A másik három évből csak két hónapot tölt tulajdonképpen csapatjában, míg a többi időt a polgári életre való előkészületre fordítják. Ilyen módon a katonai munkaejeje nem vész el az államra nézve és ő maga is alapos kiképzést nyer valamilyen tisztos és produktív polgári foglalkozásban. A katonák, ha foglalkozást választottak már, be lesznek osztva valamilyen üzembe és ott töltik tanuló éveiket. Tanuló éveik alatt is az állam látja el teljesen őket, rendes kosztjuk és fizetésük van. Igen sokan földmunkálattal kiképzésre jelentkeznek. Az idej aratási munkálatoknál különböző birtokokon már igen sok katona segédkezett. A vállalkozók általában igen meg vannak elégedve a katonamunkásokkal. A dolgozó katonákért a vállalkozók az államnak fizetnek, amely ezekből a pénzből tanfolyamot tart fent a katonák theoretikus oktatására.

A hadsereg kebelében külön tanácsadó intézmény is van, amely a katonákat tanácsokkal látja el, hogy milyen pályára alkalmasak és milyen munkásokra van szükség. A kik már valamilyen szakmát tanulnak, azok specializálódhatnak. Így nagyon sokan jelentkeztek autóműszereszekként a lakatosok köréből.

Ezt csinálta eddig az új hadügyminiszter és az a terve, hogy ezt az intézményt tovább fejlessze és az államnak a katonákat produktív iparosként adja vissza.

Szemere Pál.

Stinnes, a német jövő embere.

(Az első európai tröszt.)

Berlin, okt. 19.

Stinnes Hugóról a napokban külön könyv jelent meg Münchenben, melyet azonnal szétkapkodtak. Érdekes leírását kapjuk belőle a germán erő emelkedéséről és mégis ősin nyers megtestesülésének. Stinnes az első európai trösztkirály, az amerikai Rockefellerék, Morganok és Vanderbiltek oceanoninenni kollégája, a rajna-vesztfáli szénvidék ura, tömérdek villanyerejű nagyüzem és fémtelep kormányzója, husz nagy német ujság tulajdonosa és diktátora. A marxisták azt vallják róla, hogy egyenesen megalapozója a „jövő államának”, ő gubózza a kapitalizmust abba a merész lábállá-

potba, melyből a szociálista közölet pillangója fog kiröpenni! Más szociálista vélemény szerint viszont Stinnes a proletáriátus legvérszívóbb vámpírja. Stinnes ma ötvenéves. Külsője alig különbözik egy egyszerű bányamunkás külsejétől. Olyan mint egy lábrakelt szentömb. Szükszavú, lomha mozgású ember, a kényelem és fényűzés leg-egyszerűbb vívmányai nélkül ei, szereplő becsvágy, olthatatlan névzéség alig olvasható tetteiben. Ha becsvágya van, az inkább családi ambíció: az a törekvés, hogy a német megújulás, sőt azon keresztül az egész modern európai élet fellendülése, a Stinnes-dinasztia nevéhez fűződjék. Mert Stinnes éppen úgy, mint a többi nagy német közgazdasági név viselői nem self-mademan, hanem századéve megnyilatkozó nagy családi erőfeszítések diadalmas betetőzője. A napoleoni idők tépett Németországa teremtette Mathias Stinnes, a kemény Ruhr-vidéki szénhajóst, akinek nevét szimbolikusan viselik azok a modern gőzbárkák, melyeken új horizontok nagyszerű kikötőibe akarja kormányozni az összekovácsolt német erőt a késő unoka. A világháborús összeomlás csak annál nagyobb, ösztönző lendületet adott Stinnes terveinek. Csak így sikerült szinte egyetlen nagy tömbbe kalapácsolnia a háború alatt külön dinasztiaikat alkotó gigászi német vállalatokat, a Kirdorfok és Siemensok részvénytársaságait.

Egészséges és győzhetlenné az teszi ezt az első európai trösztalakulást, hogy csaknem teljesen hiányzik belőle a vad spekulációkra utazó amerikai rizmus. „Tüchtig” német munka folyik itt a német nyersanyag remél teljesebb felkutatására s maradéktalan feldolgozására exportképes világegyetkekké. Az elvesztett középületek helyett barnaszén bányákat kényszerítettek ugyanolyan tökéletességű anyagszolgáltatásra, találmányok ezreit viszik harcba, valószínűségek exakt tudományá erejével az üzemek gyakorlati eredményeit. Stinnes keveset politizál. Valaképpen a német néppárt vezeti, de a párt apró-cseprő méréseiben sohasem vesz részt. Németország visszafajított várázóssal néz Stinnesre. Lakosai közül s elkeseredett ellenségei egyaránt vannak, de legszebb diadala, hogy ellenfelei is lassanként táborához szegődnek. Husz nagy ujságja egyszerűen sohasem ír személyről, ő maga talán mindössze egyszer nyult ujságírói tollhoz, hogy egy apró cáfolatot adjon le egy szocialista támadásra. Ezt sem a saját lapjában közölte, hanem magukon a támadó hasábon, Politikája a munka politikája s győzelme a munka győzelme lesz.

KAVÉHAZBAN, VENDÉGLÖBEN KÉRJÜK A TORONTAL-T

FISCHER ÉS LUTSCH

Értesítik az érdeklődőket, hogy őszi cikkeik javarésze beérkezett.

Velour chifonban, Sealskin pelüchben nagy választék!

Kimondottan kényes és divaticikkeket az erős napsütésre való tekintettel kirakatba nem teszünk és csak érdeklődőknek mutatjuk be.

1924

Gabona szakmában is jártas
mérlegképes könyvelő és levelező
vidékre is állást keres
1936
Szives megkeresések „Önálló munkakerő” jellegre a kiadóhivatalba kéretnek

Értesitem a hölgyközönséget, hogy újabb választék érkezett gyönyörű
bécsi modellkalapokban, valamint 600 koronától leánykalapokban felfelé.
Alakításokat gyorsan készítek.
ASZLÁNYI JULIA
női divatterme VEL. BECSKEREK, Nemanjina (Jenő herceg) utca 7. Tunner-ház.

Butorok,
köztük börgarnitura eladok
Melencei-utca 22. sz. alatt az udvarban.
1937

Disznózsirt
veszek minden mennyiségben.
Ignaz Wehner szalámigyár
Veliki Beeskerek. 1808

Eladó
egy teljesen jó állapotban levő
vaskályha.
Megtekinthető Veresmar tóva (Uri) utca 267. szám alatt.
1919

A Rossija Fonciere biztosító
megfelelő szakképzettségű
ISZ VISELŐT KERES.
1937
Magyar, szerb, német nyelv bírása szóban és írásban megkívántatik.

Különböző színű divatos télikabátok és Ulsterek
44, 46, 48, 50 és 52-es számúak kaphatók.
1 darab 300 dinár.
Nagybani vételnél tetemesen olcsóbb. Postán dbját 310 dinárért szállít
Gyorgye Gavrilovity gyarmatáru üzlete Kralj Petra ul. 62. Telefon 143.
1933

Agyagedény
(Tongeschirr) minden nagyságban és mennyiségben, **garantált tűzálló, elsőrendű minőség.**
 Kapható:
Trebíts-féle üzlethelyiségben,
Svetosavska ul. (Szerbtemplom-u.) 2. sz. (szerb hitközségi épület).
1941

Nyomatott Pleitz Fer. Pálnál Venki Beeskerek.

Kiadja Pleitz Fer. Pál.